

Частина перша

Саймон Бевзь

1. Король і коник-стрибунець

У той день якесь незвичне хвилювання торкнуло дрімотне серце Гейголта. Воно оселилося і в заплутаному лабіринті пустих замкових переходів, і в зарослих плющем двориках, і у чернечих келіях, і у вільготних темних покоях. Придворні та слуги ззиралися між собою й перешіптувалися. Кухарчуки обмінювалися багатозначними поглядами, переставляючи баняки в паркій кухні. Здавалося, у кожному закутку величезного замку точаться стишені розмови.

Наче настав перший день весни – таке напружене очікування загусло в повітрі, проте великий календар у захарашеній лабораторії лікаря Моргенса показував інше: надворі стояв місяць новандер. Осінь розчахнула двері, до яких поволі шкандибала зима.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Таким особливим цей день робила не пора року, а Тронна зала Гейголта. Три довгих роки її двері були замкнені за наказом короля, а різнобарвні вікна затуляли важкі штори. Навіть прибиральникам не дозволялося переступати поріг зали, що було великою мукою для старої покоївки Рейчел. Три літа й три зими залу ніхто не тривожив. А сьогодні її двері відчинили, й замок гув від чуток.

Правду кажучи, в Гейголті була лише одна людина, яку не цікавила та закинута зала, лише одна бджілка у вулику, чия самотня пісня лунала не в лад із дзумінням інших. Той хлопчик сидів у Живоplotному саду, в алькові між рудою кам'яною стіною капиці й безлистим живоplotом, вистриженим у формі лева, й сподівався, що його ніхто тут не знайде. Наразі день видався недоладний – всі дорослі були зайняті й не мали часу відповісти на його запитання, сніданок подали пізно, ще й холодним. Як завжди, йому давали плутані доручення, і нікому не було діла до його проблем...

«І це цілком передбачувано», – похмуро думав він. Якби не цей прегарний велетенський жук, якого він побачив, коли той чимчикував собі через садок, як такий собі самовдоволений заможний селянин, все пообіддя було би марно згаяним часом.

За допомогою гілочки він прошкрябав у холодній землі вузеньку доріжку, проте полоненик ніяк не хотів іти по ній. Саймон легенько полоскотав його лискучий панцир, але впертий жук навіть не ворухнувся. Насупившись, хлопець закусив губу.

– Саймоне! Де ти швендяєш, в ім'я всього святого?

Гілочка випала зі стерплих пальців, немов у серце уп'ялася стріла. Він повільно обернувся й звів очі на жінку, що нависла над ним.

– Ніде... – почав було Саймон, та не встиг договорити, як кістляві пальці ухопили його за вухо й так різко смикнули, піднявши хлопця на ноги, аж той скрикнув від болю.

– Не смій мені нідекати, ледацюго! – гарикнула йому просто в лице Дракониha Рейчел, старша покоївка. Але мусила стати навшпиньки, бо була майже на фут нижча за Саймона, хоч він за звичкою горбився.

– Вибачте, – пробурмотів Саймон, із сумом завваживши, що жук поповз до тріщини в стіні капиці – на свободу.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

– «Вибачте» тобі не допоможе, – буркнула Рейчел. – Усім нема коли вгору глянути, крім тебе! Ще й я мушу гаяти свій безцінний час, шукаючи такого неслуха, як ти! Доки ти будеш хлоп'яком-неслухом, Саймоне, коли ти вже подорослішаєш? Як так можна?

Вайлуватий і довготелесий у свої чотирнадцять років хлопець зняковіло мовчав. Рейчел уп'ялася в нього поглядом.

«Мало того, – подумала вона, – що він рудий і веснянкуватий, а коли він ще отак скосить очі й насупиться – чисто тобі недоумок!»

Саймон швидко зиркнув на свою гнобительку, яка важко дихала, випускаючи в осіннє повітря хмарки пари. Вона тремтіла, та від холоду чи злості – цього Саймон не міг сказати, та яка, зрештою, різниця? Йому стало від того ще гірше.

«Вона сердиться. І який у неї втомлений вигляд!» Він зіщулився ще більше, дивлячись собі під ноги.

– Що ж, ходи зі мною. Бачить милосердний Господь, я завжди знайду діло для ледаря. Хіба ти не знаєш, що *король* встав із ліжка? Що він ходив сьогодні в Тронну залу? Ти оглух чи осліп? – Вона схопила його за лікоть і потягла за собою.

– Король? Король Джон? – здивовано спитав Саймон.

– Ні, король Камінь-при-Дорозі! Та звісно ж, король Джон!

Рейчел зупинилася, щоб заправити під очіпок пасмо ріденького сивого волосся. Рука в неї тремтіла.

– Ну, тепер ти задоволений? – сказала вона. – Так мене спантеличив і засмутив, що я дозволила собі непошану до імені старого доброго короля Джона. А він же такий хворий! – Вона голосно схлипнула і ляснула хлопця по руці. – Ходімо.

І пошкандибала вперед, а неслухняний хлоп'як потарабанився за нею.

Саймон не мав іншого дому, крім стародавнього замку Гей-голт, що означає Висока Фортеця. Гарна назва. Найвища замкова споруда – Вежа Зеленого Янгола здіймалася над височенними віковими деревами. Якби сам янгол на верхівці вежі кинув камінь, той пролетів би дві сотні ліктів, перш ніж шубовснути у рів із солонуватою водою, потривоживши сон великої щуки, що дрімала у столітньому мулі.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Гейголт був набагато старший за всі покоління еркинландських селян, що народжувалися, гарували й помирали в полі або в селах довкола величезної фортеці. Еркинландці були просто останніми з усіх тих, хто пробував запопасти замок, та жоден з нападників не спромігся втримати його надовго. Зовнішній мур, що оточував велетенську фортецю, будували різні руки у різні часи: грубо обтесаний камінь клали римерійці, хаотичні латки і химерне різьблення лишили по собі герністирці, акуратну кам'яну кладку – наббанські майстри. Над велетенською цитаделлю здіймалася Вежа Зеленого Янгола, зведена безсмертними ситсі у ті часи, коли увесь Остен Ард належав їм, і задовго того, як у цих краях з'явилися люди. Саме ситсі спорудили першу твердиню на місці, звідки було видно озеро Кінслаг та річку, що плинула до моря. Вони назвали свій замок Asu'a¹; тож справжня назва цього замку, що належав стільком господарям, – Асу'а.

Ситсі давно пішли із зелених рівнин та пагорбів, сховавшись у дрімучих лісах, високих горах та інших непідхожих для людини місцинах. А їхній замок лишився загарбникам.

Парадокс, але Асу'а, гордий і тендітний, веселий і грізний, немовби не помітив зміни своїх хазяїв. Асу'а – Гейголт. Він стримів над містом та околицями, нависаючи над своїми володіннями, наче сонна ведмедиця з липкою від меду мордою, що чатує біля своїх ведмежат.

Саймону часто здавалося, ніби він був єдиною у великому замку людиною, що не знайшла свого місця в житті. Муляри тинькували стіни та укріплювали мури, що кришилися від часу (хоча здавалося, що руйнувалися вони швидше, ніж ремонтувалися), і ніколи не замислювалися, чому саме так все влаштоване у світі. Комірники й слуги, весело насвистуючи, котили у підвали величезні бочки з хересом та солониною. Разом із замковим сенешалем вони торгувалися з селянами за цибулю чи вологу від землі моркву, яку ті щоранку приносили в мішках на кухню. Рейчел зі своїми покоївками була завжди страшенно заклопотана – зранку до вечора вони мели своїми мітлами, ганяючись за сміттям, немов попаски за заблуканими вівцями, і бурчали святенницькі прокльони вслід деяким лю-

¹ Asu'a – Той, хто дивиться на схід (переклад з мови ситсі).

дям, що лишали розгардіяш у своїх покоях, і тероризували лінюхів та нечупар.

Серед усіх цих заповзятливих трударів Саймон був наче той нероба коник-стрибунець серед мурашок. Він знав, що з нього ніколи нічого путнього не вийде – йому це постійно товкмачили всі ці люди, що були старші й, напевно, мудріші за нього. У тому віці, коли інші хлопці поспішали стати чоловіками, Саймон був розтелепою і неприкаяним мрійником. Яке б завдання йому не давали, думки його швидко десь відлітали, і він мріяв про битви, гігантів, морські подорожі... і якось так виходило, що речі в його руках ламалися чи губилися, або він усе робив неправильно.

А бувало, його взагалі не могли знайти. Він блукав по замку безтілесною тінню, міг видертися на мур незгірше за мулярів чи склярів і знав стільки ходів та сховків, що в замку його прозвали хлопцем-примарою. Рейчел часто крутила йому вуха й називала бевзем.

Нарешті Рейчел відпустила Саймонову руку, і той похмуро плентався за старшою покоївкою, немов билинка, що причепилася до її спідниці. Його схованку знайшли, жук утік, день був неправо зіпсований.

– То куди ми йдемо? Що я маю робити, Рейчел? – промурмотів він невдоволено. – Помагати на кухні?

Рейчел зневажливо пирхнула й пошкандибала далі – чисто борсучиха у фартушку. Саймон сумно озирнувся на сад, де завжди міг знайти собі прихисток. Від їхніх кроків довгим кам'яним коридором котилася врочиста луна.

Саймона виростили покоївки, але, звісно, він ніколи не став би покоївкою – не лише тому, що хлопець, а й тому, що йому не можна було довірити делікатну домашню роботу. Тому для нього довго шукали хоч якась годяще діло. Неробам не було місця у жодному великому домі, а Гейголт був, без сумніву, найбільшим. Врешті його спровадили на кухню, та навіть там він не міг нічого зробити до пуття. Інші кухарчуки сміялися й штурхали одне одного в бік, коли Саймон, зануривши руки по лікті в гарячу воду, й сам занурювався у свої мрії – то намагаючись збагнути секрет пташиного лету,

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

то рятуючи прекрасних панянок від фантастичних чудовиськ, – а забута щітка плавала собі в балії з водою.

Легенда оповідала, що сер Флуїрен, родич славнозвісного сера Камаріса з Наббану, в юності прибув у Гейголт, щоби стати лицарем, і рік пропрацював у цій самій кухні, приховавши своє справжнє ім'я через свою нечувану скромність. Кухарчуки дражнили його, принаймні так розказували, і називали «білі ручки», бо навіть важка брудна праця не відбилася на ідеальній білизні його пальців.

Саймону достатньо було одного погляду на свої червоні розпарені лаписька з потрісканими нігтями, щоб розуміти, що він точно не осиротілий син якогось великого пана. Він – кухарчук і підмітальник, і все. Всі знали: король Джон був не набагато старший за нього, коли вбив Червоного дракона. Саймон же борювався з мітлами й горщиками. Не те щоб це мало якесь значення – тепер це був інший, спокійніший світ, ніж у часи Джонової юності, завдяки, до речі, нині вже старому королю. Жодних драконів, принаймні живих, не водилося в нескінченних темних коридорах Гейголта. Проте Рейчел (як часто Саймон подумки говорив собі) зі своїм сердитим лицем і чіпкими пальцями-кляшнями цілком могла би з ними позмагатися.

Вони дійшли до передпокою перед Тронною залою, в якій нині здійснювався шалений рух. Покоївки металися від стіни до стіни, як мухи в пляшці. Рейчел зупинилася, вперши руки в боки, й оглянула свої володіння. Судячи з усмішки на тонких губах, вона була задоволена.

Саймон сперся на стіну з гобеленом, тішачись, що про нього на якусь мить забули. Зіщулившись, щоби стати якомога непомітнішим, він краєм ока глипав на нову покоївку Хефцибу – пухкеньку, кучеряву, й ходила вона, зухвало похитуючи стегнами. Йдучи повз нього з повним відром води, вона піймала його погляд і широко всміхнулася. Саймон відчув, як шиєю до самих щік повзе гаряча хвиля і, відвернувшись, заходився обсмикувати потріпаний гобелен.

Від Рейчел не сховався цей обмін поглядами.

– Господи, ну що ти за віслюк, хлопче, хіба я не казала тобі братися до роботи? Ну ж бо!

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

– До якої роботи?! – крикнув Саймон і засоромився, почувши сріблястий сміх дівчини. Спересердя він боляче вщипнув себе за руку.

– Бери мітлу і підмети покої лікаря Моргенса. Той чоловік опався там, як хом'як, але хто знає, куди захоче зайти король тепер, коли він знову на ногах? – З тону Рейчел було ясно, що вона вважала шалапутство притаманним усім чоловікам без винятку, хоч і самому королю.

– Покої лікаря Моргенса? – перепитав Саймон, і вперше відтоді, як його хованку в саду знайшли, у нього покращився настрій. – Я миттю!

Хлопець прожогом ухопив мітлу й щез.

Рейчел пирхнула й знову оглянула бездоганну чистоту передпокою. На якусь коротку мить вона замислилась, що ж відбувається там, у Тронній залі, але враз рішуче відігнала цю думку, як набридлого комара. Плеснувши у долоні й кивнувши на двері, вона вивела свої легіони із передпокою й відпровадила на нову битву із запеклим ворогом – безладом.

На стінах Тронної зали висіли запилюжені хоругви – вицвілий бестіарій фантастичних звірів: сонячно-золотий кінь клану Мердон, сяючий наббанський зимородок, сова й бик, видра, єдиноріг та василіск – десятки мовчазних сонних істот. Ані найменший протяг не ворухив ветху тканину, не колихалися навіть пасма павутиння.

Та все ж у Тронній залі зайшла якась зміна – щось живе знов оселилося в похмурих покоях. Чийсь тоненький голос тихо наспівував – чи то малий хлопчик, чи дуже старий чоловік.

У найдальшому кутку зали на кам'яній стіні між статуями Верховних королів Гейголта висів важкий гобелен із вишитим Деревом та королівським гербом – вогнедишним Драконом. Попліч величезного важкого трону, наче вирізаного з пожовклої слонової кістки, завмер почесний караул з похмурих малахітових статуй. Спинку трону прикрашав велетенський зміїний череп з велетенськими зубами і очними западинами – озерами мороку.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>